

Թագուհին մեղադրուց հարածանքը 1856ին ետքն է որ Եւրոպական Բոլաներն ան- զորութիւն դառնաւ եւ իրաւունք ստացան արքայ թոյր միւս ազգերու պէս (Հմտ. Վ. Բարազանց, «Հայ Բոլաներ» Թիֆլիս, տպ. Ռոսիսկանց, էջ 10—13):

Այլ եւ այլ անուններով կը կոչուին. Հայերն կ'անուանենք Բոլա—գնդու, Թուր- քերը՝ Ձիկեհանէ, Պարսիկները՝ Լուրի, Մը- բբբ, Կարաքի, Ռուսները Յիգան, Անգ- րիացիները Ժիպսի, Թրանսկայիները Պոն- սկէն: Հայ Բոլաները իրենք զիրենք կ'ան- ւանեն լոմ—քաջ մարդ, Եւրոպացի Բո- շաները՝ լոմ ու Պարսիկ Բոլաները դամ- Լոմ, բոմ, զոմ լեզուաբանորէն արմատա- կից են, մէկը միւսին ձայնական եղանա- կաւորումը:

Բոլան կրօնք չունի (Հմտ. Վ. Բա- բազան, նոյն, էջ 16, ու Տոթք, Բոլ Թո- բնար, L'Anthropologie էջ 423): Բոլան իր աստուածը կը համարէ այն ազգի աստ- ուածն ուրիշ շահ ու բարեկամութիւն կը դառնէ Բոլան Աստուծոյ, Հանգերձեալ կեանքի, հողու անմահութեան վրայ դա- զաւարտ չունի:

Բոլան միջնադարեան սեռուկ մորթով խանձուած սեռ խորե մազերով (jai), սեռ աչուրներով, ձուածեղ զէմքով, նեղ ու զէպի ետեւ. վրայած ձախորի, պղտիկ լոբ- նով, ձեռ—ձեռմակ ակունքներով: Միջնա- դարեան ու կէս լայնադանդ են իմացական կարողութիւնն տղար, Հովաք Բոլանն- րու երկու անգար կը համարէ. մէկը նոր- կազմութեամբով, երկրորդ ձուածեղ. զէմքով, արծառուսմբ, միւսը խոշոր հակա կաղ- ուածեղով ու մարդաբանական ինչ ինչ առանձնայտուիքներով: (Հմտ. L'Anth- ropologie, էջ 478—479):

Ամէն կլիմայի կ'ընտանան: Ո՛չ մէկ ցեղ այնքան տակուռ, չարքաւ է, որքան Բոլան: Պղտիկուց կը վարձարէ թափա- ռակներով, մօրը մէջքին կապուած կամ անոր հետեւելով՝ բոլորի, ցնցողին- րով, զվարացը կը թափարէ, բանէ մը չի վախճար: Լուսնը զիտաւոր. տեղական լեռ- ղուն, երկրին ճամբաները, կը դաղթէ, կը թափարէ ամէն կողմ: Պիտէ թէ ուրիշ կ'ընան անցնել, կամ ո՛ր կ'ընան հանգչել: Բոլաներու իւրաքանչիւր խումբ անցնելով ո եւ է տեղէ մը, դանաղան — միայն զին- չուներուն համարալի — նշաններ կը դնեն պատերու, ծառերու բուններու վրայ, եւ յետագայ լուսնի տեսնելով այդ նշաննե- րը՝ կը համարէ թէ կարելի է շարունա- կել ճամբան թէ ոչ (Հմտ. Հայ Բոլաներ, էջ 15—20):

Եթէ միւլին Բոլա կը համարուի երկ- րադնայն վրայ: Ըստ Անգլոսոսթրա Պատա- տի, որ Անգլոսոսթրա, համառութեան բաւական մեծ ծառայութիւն մատուցեց է, Թուրքիոյ մէջ, 1870ին 107,000 Բոլա կը հաշուէր, ըստ ըստ Բոլ Պաթայայի, 300 հազար Բոլա:

Հայ ժողովուրդը Բոլան կը նկատէ ա- նաժողով ստուգ յաճախ դուր: Զանազան ա- լածներ տեղեւորած են: Բոլայի բնաւորու- թիւնն որակելու համար «Բոլի պէս զրդ- զրդուած մաշկով», «Բոլի պէս անեղ», «Բոլի պէս խօսքը ձեռն է»—աստիճան, «Բո- լին քանակայ չի լինիր» են: Բոլան, սա- կայն, զբայի ժողովուրդի հետ կ'աշխատի լաւ: Վարուի, զանազ աւելի լաւ շահագործե- լու համար:

Բոլան առնադարեան արտաւս ու արտ- լուր է: Կինը մեծ գեր կը կատարէ թէ՛ ներքը թէ՛ դուրսը: Կինն անհնազաւոր կը դրօշէ, ճարպիկ, խօսող, արամիտ, աշխատ- է Բոլա կ'ընէ, մինչ երկի մարդը զան- զաղ, ծոյլ, վախկոտ ու զրուշաւոր: Բոլա կ'ընէ է որ զուարթ ձեռքը, խմբին առջեւէն կ'երթայ, եւ, ի հարկին, իր ահելու մահա- կով տաճանի պէս կը կտուր իր պատուին սպաննուողին զէմ: Իմացականապէս ու ֆիզիկական բարձր է երկի մարդն:

Ծառերը Բոլա կ'ընէ համարձակ շար- քաններէն, նիւտ ու կաղքէնի քառակող կը կարծեն թէ անպարկեշտ են: Սակայն այն- պէս չէ:

Բոլային մինչև զբաղմունքն է մաղ, քիթը, սակաւ շինել: Հայ Բոլան ուսման սէր չունի. մատով կարելի է ցոյց տալ այնպիսիներ որոնք հայ զբոսորդ մէջ կըր- թուած են բոլորովին փոխաւոր, բարբա- լով: Իմացականապէս հայ Բոլա ներքը՝ հեղեղի Պ. Վ. Փափագեան: Անգլոսոսթրա վարդապետը, Պ. Պատ- անեան Բոլաները սերած կը համարէ: Կան մըլտի ստուգութիւն ունի, հակառակ մեր գիտնականներուն, մեր փափաքին Բո- լանը:

ԳԱԿԱՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԵԿԴՈՒՄՆ ԱՂԶԻԿԸ

(ԹՐԱՆՍԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ)

Գ

«Վարդապետի երկուշաբթի օրն է՝ Մեհերցի»

«Ըստ տեղային սովորութեան այն օր բոլոր նշանուած աղջիկներ ու տղաք Պաղ- աղբիւր կ'երթնան՝ իրենց ծնողքին հետ: Կարմիր խնձորներու տեղատարաթ մը կ'ը- ղողէ բոլոր աղբիւրները եւ նշանուած պա- տանիներ ու պատանուհիներ ծառերու մէջ պահուրտած դաշտապաղի զիրար կը զի- տեն, սիրային ժամադրութիւններ կ'ունեն- նան ու խնձորներ ու սառնալէ անդաման անուշ, պաշտելի խօսքեր ու համոզմունք կը փոխանակեն: Վա՛յ այն անխոհմ երե- տառարդին որ չի փութար այն օր հոն պանդուկու: Ինչ քամրաւանք, ինչ մեղա- զբանք սխալ չլինէ անիկայ, մինչև որ յա- ջողի արդարանալը զինքը Հախառակ պա- րագային վաղ անցնելու է իր նշանածին, մէկ խօսքով, հանրութեան կարմիր անգա- լան զօրաւոր է մեր միջավայրին մէջ: Սակայն քրքան սխալի զարմանալ, եթէ ըսեմ որ ճիշդ հակառակը պատահեցաւ մեր երիտասարդին:

«Այս տղան որ կը խնդրէր իր նշա- նածին վրայ, յաջողեցաւ երեք անգամ տեսնուել իր Զարուհոյն հետ մէկ օրուան մէջ ու երեք խնձորներ առաւ անիչ: Մէկ քան միւսը խոշոր ու գալիքներով զար- դարուն ծայրէ ծայր: Այս յաջողութիւնն սակայն ա՛յնքան զարագացաւ մեր այն չլինի պատահներն որոնց տղան իրենց անհա- րակութիւնէն չէին կրցած նմանորինակ յա- ջողութիւններ ձեռք բերել ոչ, յաջողք օրն իրի ընդհանուր քարկածում մըն է սխալ. զեղին մէջ՝ խնդ անուշ զէմ:

— Ձխնանք, քա վա՛յ զլուսու, Եւրոպ- ինչ մը, ինչ ալ ստիպուրտ քալուածք ունէր էն օրը:

— Իս մէրտ, ամէնէն Է՛ղ ըլլա՛ր ինչ ճանքով: Երեսն էլ հասիկի ջուր են սրբեր. սողիկին հետ թեւ օլլունին են սեռ- սեր:

— Վա՛յ անօրէն, մեղքիւ, Է՛ղ ինչիս պաղ մշինն եղեր օր...:

— Աղբիւրն հաւառ, հասցածը, ինչէ՛ մըն ալ Տիւրքի Տիւրքի քեւէլէն՝ ձախներուն բերին ջուրը վաղցնէ՛ր կա՛ս Վա՛յ աշ- խարճ վա՛յ, մեր օրերն ալ կային...:

— Բէ՛ծը.— Բողբ.— Աստուերդին.— Զըն- կըլուն:

— Աղբիւրդ Է՛ն իմցի, Էնիկեմին պանդալի են կոխեր քա՛ս: Էլլալի՛ք պան է մի առի վա՛ս:

Օրէ՛ չի լին. հիմէլ Էնոր Թաշն ու Պաղը վար սանկ տամ որ ինքն ալ զիտայ թէ աշխարհք ինչիւր կ'ըլլան եղեր. համ- բերութեան պատուը քարս է բոլոր են քե՛ւ մ'ալ կեցիր—խօսքը մէջնան, պղտիկ ու ձախը ձուր կ'աղկեմ. Սողոմ Գոմի դար- ձուցին գեղը. մեղայ, բլլալի՛ք պան չէ աս:

— «Վերջապէս անանկ առասպելներ լա- տեղեցին աղջկան ու տղան չուրէն որ հա- կառակ Զարուհոյն մօրը աղանջներուն հակառակ աղջկան աղիտուր արցունքնե- րուն յաջորդ շարքին իսկ, ճիշտ այն օրը՝ երբ պատիւ պիտի կատարուէր նշանն եւ ծամեղքին սնողքը եղարկները:

Ե

Սխալ լուեց ու աչքերը սրբեց: Այս պատմութիւնն որ կ'ընդհատուէր միայն Սի- սակին նշանակալից հառաչանքներով, հետաքրքրաշարժ կը դառնար հեղեղեմէ գիշերուան այն պահուն մանաւանդ որ ա՛յնքան կը նայաւորէ անցելային սիրու- հարութեանց տխուր կամ դուստր վեր- յադուաներուն:

Լուսիկան այն քանի մը վաղիկաննե- րուս լինի այնպիսի թուեցաւ. պահ մը թէ Սիսակ կը ջանար զտուլ ներքին արտա- յադութիւնն մը որ տարապայման զրգաւած էր իր չլիւրիւ: Իր լուսիկանը չկրցաւ մեկ մեկնութիւն մը տալ, աչի աչի լո- բին նայեցալ զիշերուան այն մեղամաղձա- վին տառնալութեան մէջ:

— Սխալ աղւ. մը պէս կը հեծկտոր ըլ- լիս ու կ'աղկուէր:

— Եթէ թէ այս պատմութիւնն սնոր ինչպիսի հետ մեծ տանգիթիւնն մը ունե- լու էր, ուստի համբերեցի՛ք ծանի մը բոլոր իմ հանգարտի Սիսակ երբ քե՛ւ ինքզինքը, Սիսակ տանց հարկ լուսիկան կը զինքը հարցախոսեմ եր- կար բարակ:

— Այդ աղջկին իմ նշանածն էր ըսաւ, ա՛յնքան տրտում չեւտով որ այն պահուն զլուսու վրայ դաւաթ մը պաղ ջուր լեցնելու սարսուղը զգացի:

Ու պատմեց թէ ինչպէս ամէն թա-

խանձանք ու միջնորդութիւն ապարդիւն մնացիւ էին, թէ ինչպէս Զարուհի խե- լաւարած ու աղան ստորներով տառա- պած էր զիւրազնաբար տոկալով իր սրտին ուղղութեամբ այս հրէշային հարուածներուն եւ թէ՛ կակիթին ստատութիւնն ինչպէս յաջողաբար մտնու էին աղջկան հայրը, մայրը ու կրտսեր եղբայրն ալ:

— Վերջապէս, կրկնեցի անհուն թախ- ծութեամբ:

— Մոռոք, աղգական, բարեկամ տեա- նելով թէ ողբերգական վախճանի մը պի- տի յանգիւր այս անգիւրի տառապանքս, եթէ քե՛ւ մըն ալ այնպէս չարունակուէր, կամայ ակամայ ամուսնացողին զիս ուրիշ աղջկան մը հետ, որ Զարուհին պէս դե- դանի ու խելանի էր անշուշտ եւ որ սա- կայն երբեք չկրցաւ. մոռցնիլ տալ միւսին սէրը ու անշինջ յիշատակը:

Զ

Պիւրկը շատ անցիւ էր արդէն Բաթ- նուեցանք այնքան տրտում, որքան եկած էինք հոն ուրախ, զուարթ ու յաւաստ, Եսքէն խնայող որ տարբորակ զուգով- արութեամբ մը Սիսակին վերջին կենսակիցը եղեր է այն աղջկը որուն մայրը պատ- ճառ եղեր էր առաջին նշանութին խոսքին: Ու զիշերուան այն պահուն կրբ Սի- սակ քե՛ւ կը քալէր մեղապարտ մը պէս զոգրուէն ու զիշերու, աչիւս առ- ջիւ եկաւ: Զարուհին, այդ երկնիկի մը- սողի, դուռը, բայց նաեւ դրոշմալից, սի- րազել ու անձուէր աղկիւր, հիմա վե- րտացած իր բանակներով, որ ամ- բողջ տանդինով տանդինով հողեկրծմ- ներուն մէջ հայ ու մաշ եղած դեռ Սիսա- կին կրակով կ'երէր թերեւս եւ որ դուրի լարի մօր մը աղապատանքներէն, թիւ- ուսն զո՛հ իր եղբայրներուն հոսկան, վաչ- բաղ, բլլալ քանձանցքին, յախտնալէս ձեռնթափ ամուսնապալու անբնաբարկի իրաւունքին, ամուսնապալու տարիքնա- ցուցած բլլալուն դժբախտութիւնն, հա- յիւ երեսուն ու հինգը թեւակոխած բաշ- արդէն ալուրած, ձախաղ փոխ- փոխած, երեսները սովորեալ խորանի վառ մը ցաւալին աւերակներով, հէ՛ք աղջկին, իր կրած այնքան աղկալալ զա- լարութեան հակառակ, աչիւրուն մէջ զիս պահած է իր տարբին անուշ նայ- ուածքը, որ սիրտը կը գրէ հիմարութեան բարի, համակիր ու հողեղբաւ: Իր ջնդրն ու հրապարակ փոխի պէս անիւթիկական ու թրեւուն՝ որ հակառակ կամքով մտածել կուտայ քեզի, երբ երեսներու զինքը պարտէլին սաղարթիկախ հիւստածնե- րուն մէջ, հողեկին ու շորհալեղ զուրկը՝ մէկ ձեռքին մէջ առած, խոսնալ բայց նաեւ երջանկութեան ծարաթ թիթեւ: Ժողի մը մանրանկարած բոլոր գէւերին վրայ՝ ուր կարմիր վարդերու սովորն մանուշակներ յաջորդած են այլ եւս:

31 Օգոստոս 1899 Մ. Ա. ԹՈՒՐԿԻԱՆ Տարեկոն

ԱՐՏԱՍՍ. ՀՄԱՆ

ՃԱՌՈՒՆ 1900—91 «Պիտաճէն» զոր Դանիելը վաւերացուց, 250,000,000 ԷԷԳ հաշովը նոյն չափ ալ ծախք կը ցուցնէ: Բայց ինչ որ հա աչքի կը զարթի զըլ- խաւարապէս, սա է թէ ձաքան իր Արտա- սոսթր Մարիսթրա զուրկ 60,000,000 յա- լուում մը բրած է: Անանց ասոր՝ ձաքանի Երեւանայն ուրիշ Պետութիւններու նա- խանձ աղկալու ստովանալ յաջող է եւ լաւ պայմաններու մէջ պիտի բլլար, ինչպէս որ ձաքանի նշանաւոր քաղաքապետ Օ. զուսն կամը յայտարարած է «Տէպաթ» թիղթակիցներէն մէկուն: Վերի պարտքի կրէն կոնք, մէջը հաշուելով նաեւ կ'ընթին փոխառութիւնն ալ, կը համար 600 միլիոն, քառորդ դար առաջ եղածին կրկնել: Իսպի մաշ աղալութիւնն ընկելու է որ եկն որ այժմ երկու-քուկէն Գ. կ'արծէ, քանի եւ հինգ տարի տառ՝ կ'արծէր հինգ ֆր., ու- բնին, ընդհանուր գումարին մէջ այժմայն պարտք յաւելում մը կրած չէ, եւ սա- կայն այդ ժամանակամիջոցին ի վեր որ- շանի զործեր եղան: ձաքան գումարն մէկ կողմէ մեծ պատերազմի մը ձեռնարկեց, ու ներքին ալ բաւական ծանրակից սպա- տարութիւնն մը դրոյցի, ծովային եւ ցա- մարային հոգի ու մը կ'աղանկերով, 6000 քիւ. երկաթուղի շինուցաւ: Եւ հե- տագլոր՝ Կապութեան տանին հետաւոր գումաներն իրարու հետ հաղորդակցու- թեան մէջ դրած է, ծովային առեւտուր, Ոստիկանութիւնն ու զեւ չառ մը բերել վարչութիւններ կատարելագործում են, հատարակց շինութիւններու ձեռնարկու- եցաւ՝ ժողովուրդը պաշտպանելու համար բնական պատահանքներու գէն: Պետութիւնը աւաւական դրութեան սպարտն իր վրայ առաւ, եւ նախկին աւաւապետներու ամ- Ե

սակներն ապահովեց, վերջապէս ընդ- բարեկրկութիւնն մը ըրաւ: Իր դանձալին վիճակին մէջ՝ ուսկոյ միակերպ գրութիւնն ընդունելով Այս ժամանակամիջոցին ձա- քանի ընտելիւր 10 միլիոն աւելցած եւ ընդ- հանուր հարստութիւնն ալ քառապատիկ եղած է: Կոստ Օրուսմ կը վերջացնէ՝ ը- սելով որ ձաքան իր նաւաստորմ եւ քա- նակը պահելու համար, ըրած ծախքերը ամբողջովին կը զոյց «Սաքէթ»(բրինձի օդի) վրայ դրուած տուրքէն որ տարեկան 55 միլիոն եկն կ'արտադրէ:

Գալով ձաքանի հետեւած քաղաքակա- նութեան հանգիստ Բուսթիլի մարզերու մէջ՝ այդ մասին մեծ յեղաշրջում մը յառաջ եկած է: Օրէ՛ որ ձաքան իրաջ ճամբարի կա- ցութեան վիճակն աւելի յատկաւորէ կ'ըն- բունէ եւ Բուսթիլ հետ անհաւանի քաղա- քահանութեան մը հետեւելու: Գաղտնիքն «Նուրհոմ» կը հրամարի Զարին կատարու- րութեան գէ՛մ ձաքանի ստացած կան- խակալ կարծիքը յառաջ կուգար Լիա- թուին ինքնոր ժամանակ Բուսթիլը ըն- նած ընթացքէն, կամ մանաւանդ Անգլի- մանուլին շահապիւսան զրգուններէն: ձաքանի հրապարակապիւրները վեր է վեր- ջալ հակացան Անգլիայի զուսնալեւաներու խաղաղած խաղի եւ անմիջապէս ընթացք- նին փոխեցին «Վիարք» ձաքանական հանգիստին մէջ նշանաւոր դրող Սաքո Քիօ ընդարձակ յարուած մը հրատարակելով կատարելով լրբութեանը եւ զօրաւոր փա- տերով կ'որոշէ երկու պետութեանց (Անգ- լիա եւ Ռուսիա) հանգիստ ձաքանի հետեւ- լիքէ քաղաքականութիւնը «Մէկ բառով» կ'ընէ, Բուսթիլ նկատմամբ ձաքանի տա- ծած անկասկածները կատարելապէս անարգարանալ է: Գալով քանի մը ձաքան- ցինք, Հիւսիսի մեծ պետութեան գէ՛մ պատերազմուելու փափաքին ստիկա զուս- խանութիւնն մըն է, երբեք Անգլիայի հետ իրաւունքներ չնուիրէին վրդովելու պատճառ մը չուներ, որուն ստացուելու տական արժէքը, ըստ մեր պաշտպանի պահանջման, սպարակուսիկ է: Բնորոշու- ալին այդ շինութիւնն սկսեալ է մեղ չոր- ձեւեղի, քանի որ մեր վաճառականու- թեան նոր գումարն սիրտ բանայ, այս տեսակէտով մեղք ալ անպատշաճ շինեց: Երկաթուղին Քարէլայի մէջ՝ մեղի թողաւ գիծերուն վրայ, որով պիտի կցուին Անգլի- անկախանիւնն ու իրենց հայրենոսկրներն ու հետմանները վառող մը կը տեսնեն ձա- քանի, մեղք ընդհանուրով մեր ճարտա- քաղաքութեան համար գեղեցիկ սպառաշ կը տեսնենք:

Անգլիա եւ ԹՐԱՆՍԿԱՆ.— Թրանսկալի մէջ հրատարակեցաւ «Կանանց Տեա- րակ» մը որ կը պարտաւորէր նախադա- նին եւ բրիտանական զործակալին միջեւ եղած բանակցութիւնները Թրանսկալ կ'ընէ, որ, եթէ դիտած ըլլար, թէ ինչոյրը «Երեւանի տեսութեան» չուրէ կը դառնայ, անմիջապէս ետիւր տարուան բնակութեան հետ, քաղաքապետի կառուցիչի հի- մին վրայ Անգլիոյ ըրած հրաւերը, Խոսն Թանձառնող մը կ'աղկուէ: Թանին, կ'ըն- գունելու Տեաքալը կ'ընէ թէ երբեք խոս- տացած չէ բրիտանական զործակալին թէ Վուրդարտի մէջ Անգլիայի պիտի խօս- ուի, սպլ պարզապէս ըսած է թէ տոյ խնդրը վերաւ: Կրնայ կարգադրուիլ:

Թրանսկալի լրագիրները կը հրատա- րակեն տանդինով տարի տառնալին Անգ- լիական գովաւորին մէկ նախալ, որով Թրանսկալի կատարարութեան կ'ընտելն- րենք, որոնց մասին երկու երկրներու պատարարներու մէջ համաձայնութիւնն մը պայցած էր Այս նախալին մէջ ամենեւին ըստած չէ թէ Անգլիոյ գերեւանութիւնը սկսեալ է գործադրելու Այս նախալին պա- րունակութեան համաձայն, Թրանսկալի ներքին զործերը կատարելապէս անկալ- կը ճանչցաւ Անգլիան, ինչպէս Օրսանի Ս- զաս Պետութիւնն, եւ կը դոճնայ, մի- ւալ պայմանադրութեան հրդ յարուածին համաձայն, միայն ներքին զործերուն վրայ հակելով:

Օրսանի Ազատ Պետութեան Անգլո- Թրանսկալ պատերազմին մասնակցութիւնն աներկալ ըլլալուն աւելորդ չինք համա- րի փորձելի ծանոթութիւնն մին ալ այս երկրին վրայ տալ Օրսանի Պետութեան կուտին մասնակցելուն չարածակիր սա է որ Թրանսկալի անկուսն իրեն ալ անկուս- անցիկաւոր խաղաղ միկ խոստանալու Ըստ վերջին վիճակագրութեան, Օրսանի Պետութեան ձեռնարկներու թիւը կը համար 77,717 անձի. այս թիւին մէջ 20,000 անձ կայ որ 1875 60 տարեկան են: Օրսանի Պետութեան Հարաւ-Արեւելեան հանգապե- տութեան հայկաթիւն գումարը 15,000 անձի տեղի չէն կրնար բլլալ: Թրանսկալ- ձիւր զուրկ կը պարտաւորէ 1 հազարա- պետ, 2 տեղակալ, 1 տանապետ, 13 եւ-

թաղայն եւ 100 մարդ, 21 թիւանոթ (ո- րոնց մէջ 14 Գրուրի գաշապէս եւ 3 Մաք- սիմ)՝ Թիւանոթաձիգներու պահուար 400 անձէ կը խաղանայ: Աւելցնենք նաեւ որ պատերազմի տանի ամբողջ կարող այրերն ամենքն ալ պարտաւոր են միշտ պատ- րաստ կենալ ութ օրուան համար իրենց պաշարով, խաղանքիով, ձիով եւ հրա- ցանով:

ԱՆՍՏՐԻՈՑ կայսրը, 1900ի Յուլիանո- ղէտին մէջ տեղի ունենալիք արեւաւոսա- կան ճարտարագործութեան մասնաւոր ցուցադրութեան համար, քաղաքային բաժ- նին քաղաքականութեան յատուկ զուսնային վը- յայ 50,000 Քիւրքին աւելցուցիւ է իր Կոլ- մէն: Ի շնորհ այս առատաձեռն որոշման Յուլիանոյն զեղին յաջողութիւնը որ պահ մը խնդրի առարկայ եղաւ, ալ վերջնա- կանապէս սպառնալու է, կ'ըսեն Քրանս. լրագիրները:

ՎԱՅԻՆԿԻՆԻՆ «Վարդ» եւ ձեռե- Երբեք—Հերպալ» լրագիր

ՀԱՄԱՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻԻՆԻՍ

Մ Ի Ա Ց Ե Ա Լ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԻ ԸՆԴԴԵՄ ՀՐԵՇԻ

Table with 2 columns: Item description (e.g., գրանդուխ, պահեստի գրամ) and Amount (e.g., 27,000,000).

Ընկերությունը փոխադրվել է ՌԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՊԻՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ մեջ զանազան փաճառներ և կարասիներ խնայելու համար: Դիմողը ներկայացրել է Պարտի, ԴԱՌՆԻ ԱՍՏՈՒՄԾԱՏՈՒՐ Պայմանագրով: Գրանցվել է Գրանցման Ամսաթիվի Խառն. 21, 21, 22:

ԱՆԱՏՈՒՐ ԵՐԿԱՐՈՒՂԻ

Երբեմնեղբորին կառավարելու 1899 Մկար. 16 (Ն. Տ.) շարքին սկսել ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲԱՇԽԱԿԱՆ ԵՐԿԱՐՈՒՂԻ ԳԻԾ

Large table with multiple columns containing financial data, categorized by 'ԵՐԹ' and 'ԴԱՐՁ' sections, with various sub-headers and numerical values.

«ԴԱՂԻԿ» ԹԵՐԹՈՐԵԼ (11)
ՄԵԻ ԱԴԱՄԱՆԴԸ
ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ
ՄԵԻ ԱԴԱՄԱՆԴԸ
«ԴԱՂԻԿ» ԹԵՐԹՈՐԵԼ (11)
ՄԵԻ ԱԴԱՄԱՆԴԸ
ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ
ՄԵԻ ԱԴԱՄԱՆԴԸ